Nijmegen

Postadres
Gemeente Nijmegen
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Bezoekadres
Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen

T 14 024
nijmegen.nl

Contactpersoon
Max Nguyen
m.nguyen@nijmegen.nl
T 0629644814

Ons kenmerk
D231139662

Bijlage(n)
Bijgevoegd: Ja

Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Datum 5 december 2023
Onderwerp Voortgangsrapportage luchtkwaliteit

Geachte leden van de raad,

Deze brief geeft inzicht in de luchtkwaliteit in Nijmegen tot en met 2022. Daarnaast informeren wij u in deze brief over de stand van zaken van het Uitvoeringsprogramma 2020 – 2030 “Op weg naar een gezonde luchtkwaliteit” en het landelijke Schone Lucht Akkoord (SLA). Tenslotte lichten we toe welke accenten we in 2024 gaan leggen in de uitvoering.

Voortgangsrapportage luchtkwaliteit gemeente Nijmegen 2022
We monitoren de ontwikkeling van de luchtkwaliteit in Nijmegen door het meten van stikstofdioxide (NO2), fijn stof, roet en benzeen in de leefomgeving. Ook voeren we jaarlijks modelberekeningen uit om inzicht te krijgen de luchtkwaliteit in Nijmegen in totaal en per verontreinigde stof. Daarnaast volgen we de ontwikkeling van uitstoot door verkeer door wagenparkscans uit te voeren van zowel het geregistreerde als het passerende wagenpark in Nijmegen. Een uitgebreidere beschrijving van de landelijke en gemeentelijke monitoring is opgenomen in de bijgevoegde jaarrapportage.

Onze belangrijkste 11 conclusies uit de jaarrapportage zijn:

1. De wettelijke grenswaarden voor jaargemiddelden van alle gemeten concentraties (PM2,5 PM10, benzeen en NO_2) worden nergens overschreden. Tegelijkertijd blijven we doorwerken aan een verdere verbetering van de luchtkwaliteit.
2. Verkeer, binnenvaart en huishoudens, zijn de grootste bronnen van luchtvervuiling binnen Nijmegen. De bijdrage van industrie is voor de genoemde stoffen relatief beperkt ten opzichte van bovengenoemde categorieën. Hierdoor is er weinig verschil in luchtkwaliteit tussen de wijken in Nijmegen.
3. De dalende trend van luchtverontreinigende concentraties in Nijmegen lijkt sinds 2020 te stagneren. Dit komt overeen met het landelijk beeld.
4. De gemeente Nijmegen heeft in vergelijking met andere steden in Nederland een relatief grote buitenlandbijdrage. De luchtkwaliteit komt overeen met die van vergelijkbare steden.
5. Door de relatief grote invloed van de achtergrondconcentratie (bronnen van buiten Nijmegen) op de luchtkwaliteit is samenwerking op regionaal, provinciaal

en Europees niveau vereist om de gestelde doelen van het Schone Lucht Akkoord (SLA) te behalen. Het SLA is het convenant waarmee we ons verplichten om de landelijk afgesproken maatregelen uit te voeren. Aanvullend voeren we een aantal eigen maatregelen uit.

6. Luchtkwaliteitsproblemen worden integraal aangepakt met maatregelen ten behoeve van stikstofvermindering, klimaat en gezondheid, zodat ze elkaar versterken.
7. Het onderzoeksrapport Industrie en Omwonenden van de Onderzoeksraad voor Veiligheid heeft geleid tot een fors aantal reeds genomen en in gang gezette verbeteracties om invulling te geven aan de aanbevelingen van de Onderzoeksraad. Momenteel wordt er nog gewerkt om een aantal *kansrijke aanvullende verbeteracties* te verwerken tot een actieagenda. Dit gaat ons helpen de gezondheid van onze inwoners beter te beschermen en het effectiever inzetten van de middelen die ons daarbij moeten helpen.
8. Naar verwachting liggen we op koers om toe te werken naar de voorgestelde nieuwe grenswaarden van de Europese Unie (datum van ingang en vaststelling moeten nog worden bepaald). We blijven monitoren of/welke aanvullende maatregelen nodig zijn om de doelen te behalen.
9. De nieuwe WHO-advieswaarden van 2021 worden momenteel niet behaald, ook niet in de scenario berekeningen voor 2030. Verdergaande maatregelen zowel in heel Europa, in Nederland en in Nijmegen zullen nodig zijn om wel op termijn aan deze advieswaarden te gaan voldoen. Binnen het SLA wordt momenteel onderzocht en besproken welke extra maatregelen mogelijk zijn.
10. De in 2016 afgesproken Roetreductienorm van 40% is in de meetlocatie Graafseweg (met veel verkeer) behaald. Verdere daling lijkt te stagneren. Op de meetlocatie De Ruyterstraat (met weinig verkeersinvloed) wordt de Roetreductienorm bijna behaald. Gemeente Nijmegen heeft doorgaans minder invloed op de achtergrondconcentraties dan op de hoogbelaste (verkeers) locaties.
11. De elektrificatie van het Nijmeegse geregistreerde wagenpark zet door. Het aandeel hybride en elektrische personenauto’s is gestegen van respectievelijk 4,9% en 1,3% in 2021 naar 5,9% en 1,8% in 2022. Verder valt de stijging van het gemiddeld aantal auto’s per huishoudens op. Hier is wel een trendbreuk zichtbaar aangezien de laatste jaren deze stijging meet dan 2% bedroeg en in 20220 slechts 0,6%.

Werken aan een gezonde lucht

Als gemeente werken we continu aan een veilige en gezonde leefomgeving voor onze inwoners. Luchtkwaliteit is daarbij een belangrijk thema. De jaarrapportage bevestigt het beeld dat er grote stappen gemaakt zijn, maar dat er ook nog voldoende werk aan de winkel is om de luchtkwaliteit verder te verbeteren. Want ook onder de wettelijke grenswaarde valt er voldoende gezondheidswinst te behalen.

De afgelopen periode zijn meerdere maatregelen genomen om de emissies te reduceren. Een greep hieruit wordt hieronder samengevat weergegeven. In maart 2024 komt de volgende voortgangsrapportage van de SLA maatregelen. Hieruit volgt een uitgebreidere terugkoppeling, per maatregel uit het uitvoeringsprogramma.

Wegverkeer
We hebben de subsidieregeling voor de vervanging of sloop van oude brom- en snorfietsen opgezet. Deze subsidieregeling is volledig benut gedurende de subsidieperiodes. Er zijn meer dan 400 oude brom-/snorfietsen van de weg gehaald. Tevens komen er milieuzones voor brom- en snorfietsen van vòòr 2011 op de fietspaden in drie zones (Binnenstad, Heijendaal en Hof van Holland). Per 2028 worden er Zero Emissie zones voor de gehele bebouwde kom van Nijmegen en Lent ingevoerd.
Daarnaast bereiden we de invoering van de drie Zero Emissie zones Stadslogistiek voor die in 2025 ingaan. De omslag naar elektrisch vervoer is een belangrijk moment om bundeling van transporten te stimuleren. We zien dit terug in de groei van lokale logistieke diensten (de Klok Logistics en Velocity), aan de rand van de stad met afnemers in Nederland. Ook wordt de inzet van dit soort hubs onderzocht voor bouwprojecten en wordt dit bij de ontwikkeling van het Stationsgebied toegepast zodat het als voorbeeld kan dienen voor de vele binnenstedelijke projecten. Voor ondernemers is er een subsidieregeling opgestart waarmee laadpalen geplaatst kunnen worden, deze loopt tot eind 2024. En er zijn onderzoeken gaande, in samenwerking met de regio, om gunstige locaties voor Clean Energy Hubs te identificeren.
In het Uitvoeringsprogramma Luchtkwaliteit 2020-2030 is maatregel 3: Convenant met logistieke bedrijven opgenomen. Eind 2022 is besloten dat het convenant niet het juiste middel is om het doel (verschoning wagenpark bedrijventerreinen) te bereiken. Er is besloten om bureau &Morgen opdracht te geven om nader te bepalen wat nodig is. Hieruit is een alternatieve aanpak gekomen die meer gericht is op ‘gedrag en ondersteuning’ van bedrijven met behulp van een onafhankelijke regisseur. Op korte termijn (Q1, 2024) leidt dit tot een proeftuin met zero emissie voertuigen. Op langere termijn wordt op zoek gegaan naar structurelere samenwerkingsverbanden die moeten leiden tot minder én schonere rijbewegingen.

Binnenvaart
We zijn voornemens om in 2024 een uitbreiding en optimalisatie van de walstroompunten aan de Waalkade waardoor alle aangemeerde cruiseschepen van groene stroom voorzien kunnen worden. Daarnaast vinden de voorbereidingen voor het laadstation van batterijcontainers met groene stroom vanuit de windmolens op het ENGIE-terrein plaats. Hierdoor kunnen binnenvaartschepen emissieloos varen. Ook liggen er kansen voor de transitie van vrachtvervoer van weg naar water, gezien de strategische ligging van de haven langs de Waal en het Maas-Waalkanaal. Dit is relevant omdat vervoer over water per kilo vrachtvervoer beter is voor zowel de luchtkwaliteit als het klimaat.
Verder onderzoeken we de mogelijkheden tot een waterstofvariant van de batterijcontainers, een effectievere korting op haven- en overslaggelden voor schone schepen, toegangseisen voor schepen voor onze binnenhavens en we stimuleren schonere scheepsmotoren.

Industrie
We hebben veel tijd en energie in dit urgente thema gestoken, onder meer door veel controlemetingen aan de schoorstenen. Inmiddels is de APN-fabriek eind 2023 overgenomen en zal de fabriek op het eind van dit jaar sluiten. Verder wordt er in

Nijmegen-West conform het vastgestelde meetplan gemeten aan de luchtkwaliteit in de leefomgeving, waarvan de resultaten worden weergeven op de website. We hebben de belangrijkste bedrijven met relevante luchtemissies geïnventariseerd en maken nadere afspraken met ODRN om scherper toe te zien op de naleving van de wettelijke normen. De voorbereidingen van een project rondom “scherper vergunnen industriële emissies” zijn gestart.

Houtstook
Rond houtstook is een aantal maatregelen genomen. Zo zijn er stookworkshops georganiseerd en was er een subsidieregeling voor het verwijderen van het rookkanaal of het plaatsen van een ABCAT houtrook katalysator. Ook is er ingezet op communicatie met een voorlichtingscampagne. Het doel van deze campagne was om bewoners te informeren over de effecten van houtstook en om praktische tips geven om overlast zoveel mogelijk te voorkomen. De subsidieregeling voor het verwijderen van rookkanalen wordt in 2024 doorgezet en ook is er in het stookseizoen 2023-2024 weer een voorlichtingscampagne genaamd 'word een sociale stoker'. Tegelijkertijd onderzoeken we samen met andere overheden de opties voor stookverboden. Tot slot nemen we deel aan de landelijke Stookwijzer en registreren overlastmeldingen.

Overige maatregelen
Tenslotte benoemt het uitvoeringsprogramma nog een aantal andere maatregelen om de luchtkwaliteit te verbeteren, zoals het lobbyen op de verduurzaming van de OV-concessie en doelgroepenvervoer, verduurzaming van het eigen wagenpark, verschonen van mobiele werktuigen, etc. Deze maatregelen zijn in beeld en worden uitgevoerd en/of gemonitord. Eén van deze maatregelen is dat de gemeente Nijmegen in oktober 2023 het landelijk convenant voor Schoon en Emissieloos bouwen (SEB) heeft ondertekend. Daarbij gaan we fors inzetten op schoon bouwmaterieel. Bouwmachines verbruiken diesel en veroorzaken daardoor relatief veel NOx, fijn stof, roet en CO2. Gelukkig komen er steeds meer (zware) elektrische bouwmachines op de markt, die we willen gaan gebruiken in onze bouwprojecten. De toepassing van elektrisch bouwmaterieel draagt niet alleen bij aan gezondere lucht maar verlaagt natuurlijk ook de uitstoot van stikstof en maakt nieuwe woningbouwplannen minder afhankelijk van de strenge stikstofdepositie eisen. Ook zijn er veel nieuwe woningen in de Waalsprong aangesloten op het warmtenet, waarbij warmte wordt geleverd door de ARN.

Aangescherpte WHO advieswaarden en Europese grenswaarden
Tenslotte is het relevant om te melden dat de WHO de advieswaarden voor luchtkwaliteit in september 2021 fors heeft aangescherpt voor bijna alle stoffen. De WHO adviseert deze nieuwe waarden om de gezondheid van mensen beter te beschermen. Zo is de aangescherpte advieswaarde voor fijn stof (PM2,5) gehalveerd en voor stikstofdioxide teruggebracht van 40 µg/m3 naar 10 µg/m3. Zowel het Schone Lucht Akkoord als ons Uitvoeringsprogramma 2020-2030 zijn gestart toen de oude WHO-advieswaarden uit 2005 golden. In opdracht van het ministerie van I&W heeft het RIVM een analyse uitgevoerd over de haalbaarheid van de WHO-advieswaarden. Hierin concluderen ze dat: *‘’Om al in 2030 de aangescherpte WHO-advieswaarden voor luchtkwaliteit te kunnen halen, zijn ingrijpende*

extra maatregelen nodig. Deze maatregelen moeten dan niet alleen in Nederland, maar in heel Europa gelden. Het is onzeker of de maatregelen nog op tijd genomen kunnen worden.'' Door deze impact en onzekerheid hebben we de motie om de WHO-advieswaarden leidend te maken afgewezen.

Tevens heeft de Europese Unie grenswaarden voor stoffen in de lucht vastgesteld. EU-lidstaten mogen deze wettelijke grenswaarden niet overschrijden. Op dit moment voldoen we in Nijmegen aan deze wettelijke grenswaarden. De Europese grenswaarden luchtkwaliteit worden echter herzien en de Europese Commissie heeft hiervoor een voorstel gedaan (datum van vaststelling en per wanneer moeten voldoen, moeten nog vastgesteld worden). Nadat de milieuraad advies heeft gegeven zullen deze nieuwe grenswaarden vermoedelijk in 2024 worden vastgesteld.

Op basis van de nieuwe Europese grenswaarden en de analyse van de haalbaarheid van de nieuwe WHO-waarden zullen we overwegen of een aanscherping van ons gemeentelijke uitvoeringsprogramma nodig is.

Vooruitzichten 2024
De voortgangsrapportage laat zien dat we vooral in moeten blijven zetten op de volgende stoffen en bronnen:

- Fijn stof (PM 10 en PM 2,5) met als belangrijkste bronnen wegverkeer, huishoudens (houtstook) en industrie.
- Stikstofdioxide (NO2) met als belangrijkste bronnen wegverkeer en binnenvaart.
- Benzeen, dat met name wordt veroorzaakt door het wegverkeer en dan vooral door brom- en snorfietsen.
- De actuele situatie ten aanzien van de industriële bronnen in Nijmegen-West en Weurt blijft van belang. Dat geldt voor alle componenten, inclusief geur en de effecten op de gezondheid.

In maart 2024 komt de volgende voortgangsrapportage van de SLA maatregelen. Hieruit volgt een uitgebreidere terugkoppeling, per maatregel uit het uitvoeringsprogramma.

Hoogachtend,

Het college van burgemeester en wethouders van Nijmegen

A.P.W. van de Klift
gemeentesecretaris

H.M.F. Bruls
burgemeester